

Byla C-760/23 [*Shanov*]ⁱ

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2023 m. gruodžio 8 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Rayonen sad Plovdiv (Plovdivo apylinkės teismas, Bulgarija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2023 m. rugsėjo 28 d.

Ieškovė:

„EVN Bulgaria Toplofikatsia“ EAD

Atsakovas:

OZ

Pagrindinės bylos dalykas

Ieškinys dėl mokėjimo už šiluminės energijos tiekimą butui

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Nacionalinės nuostatos, reglamentuojančios bendraturčiams priklausančiame daugiabučiame pastate suvartotos šiluminės energijos apskaičiavimą, suderinamumas su SESV 101, 107 ir 169 straipsniais, Direktyvos 2006/32 13 straipsniu ir Direktyvos 2012/27 9 straipsnio 3 dalimi; teisinis pagrindas: SESV 267 straipsnis.

ⁱ Šios bylos pavadinimas išgalvotas. Jis neatitinka jokios bylos šalies tikrojo vardo, pavardės ar pavadinimo.

Prejudiciniai klausimai

1. Ar pagal 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2009/125/EB ir 2010/30/ES bei kuria panaikinamos direktyvos 2004/8/EB ir 2006/32/EB, 9 straipsnio 3 dalį ir SESV 169 straipsnį negali būti reikalaujama apmokėti išlaidų už šiluminę energiją, kurią išskiria pastato paskirstymo įrenginiai, jei laiptinėse ir koridoriuose nėra radiatorių?
2. Ar Direktyvos 2012/27/ES 9 straipsnio 3 dalimi ir SESV 169 straipsniu varžoma centralizuoto šilumos tiekimo įmonės galimybė remiantis nacionalinės teisės aktais reikalauti atlyginimo už suvartotą šilumą iš pastato paskirstymo įrenginio, jei šiluminės energijos kiekis nustatomas taikant administracijos parengtą formulę:
 - kurioje nurodytas koeficientas, pagal kurį nustatoma pastato paskirstymo įrenginio įrengtosios galios dalis, palyginti su visa šildymo įrenginio galia, nors nėra aišku, kaip šis koeficientas buvo sudarytas;
 - kuri yra grindžiama pastato pagal formulę nustatyta paskirstymo įrenginio įrengtąja galia, o ji nurodyta neatsižvelgus į faktinę įrengtąją galią;
 - kurioje neatsižvelgiama į šilumnešio temperatūrą pastato paskirstymo įrenginyje;
 - kurioje daroma prielaida, kad paskirstymo įrenginys nuolat veikia visu pajėgumu;
 - kurioje neatsižvelgiama į specifinį skirtingų tipų šilumos tiekimo sistemų (šiuo atveju *Tichelmann*) veikimą ir veikimo atžvilgiu jos sutapatinamos;
 - kurioje automatiškai daroma prielaida, kad vidutinė temperatūra bendraturčiams priklausančiuose daugiabučiuose pastatuose yra 19°C?
3. Ar Direktyvos 2012/27 9 straipsnio 3 dalimi ir SESV 169 straipsniu varžoma centralizuoto šilumos tiekimo įmonės galimybė remiantis nacionalinės teisės aktais reikalauti atlyginimo už šilumos suvartojimą karštam vandeniui ruošti, jei šiluminės energijos kiekis nustatomas taikant administracijos parengtą formulę, kurioje neatsižvelgiama į tai, iki kokios temperatūros turi būti šildomas vanduo ir kokios temperatūros jis tiekiamas abonentams arba kokia šiluminė energija yra reikalinga jo pašildymui, taip pat į tai, kiek kubinių metrų karšto vandens abonentai suvartojo, ir kurią taikant visada užtikrinama, kad žiemą šildymo laikotarpiu būtų apskaičiuojamas dvigubai didesnis vandens kiekis nei vasarą?
4. Ar 2006 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2006/32/EB dėl energijos galutinio vartojimo efektyvumo ir

energetinių paslaugų, panaikinančios Tarybos direktyvą 93/76/EEB, 13 straipsniu, Direktyvos 2012/27 9 straipsnio 3 dalimi ir SESV 169 straipsniu varžoma centralizuoto šilumos tiekimo įmonės galimybė remiantis nacionalinės teisės aktais reikalauti atlyginimo už suvartotą bendraturčiams priklausančio daugiabučio pastato paskirstymo įrenginio šilumą proporcingai butų apšildymo tūriui pagal pastato projektą, neatsižvelgiant į atitinkamame bute pagal šildymo įrenginio techninį pajėgumą faktiškai išskiriamos šiluminės energijos kiekį?

Ar atsakymui į šį klausimą turi įtakos tai, kad pastato paskirstymo įrenginio šiluminė energija pagal nacionalinės teisės aktus yra viena iš algoritmo, kuris yra taikomas apskaičiuojant vartotojų už visą šilumą mokėtiną galutinę sumą (bendra suma už šiluminę energiją, kurią išskiria pastato paskirstymo įrenginys, šildymą ir karštą vandenį), sudedamųjų dalių, o suma, mokėtina už būsto šildymą, yra lygi bendros šilumos energijos (turinys) ir paskirstymo įrenginio šiluminės energijos, radiatorių bendrose pastato patalpose išskiriamos šiluminės energijos ir šiluminės energijos karštam vandeniui sumos (atėminys) skirtumui?

5. Ar nacionalinės teisės aktais, pagal kuriuos vartotojai privalo mokėti už pastato paskirstymo įrenginio išskiriamos šiluminės energijos tiekimą proporcingai butų apšildymo tūriui pagal pastato projektą, neatsižvelgiant į atskirame bute faktiškai išskiriamos šiluminės energijos kiekį, pažeidžiamas SESV 101 straipsnyje įtvirtintas draudimas piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi ir SESV 107 straipsnyje įtvirtintas draudimas teikti neteisėtą valstybės pagalbą[?]

Nurodytos Sąjungos teisės nuostatos ir jurisprudencija

SESV 101 straipsnio 1 dalis, 107 straipsnio 1 dalis ir 169 straipsnio 1 dalis

2006 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2006/32/EB dėl energijos galutinio vartojimo efektyvumo ir energetinių paslaugų, panaikinančios Tarybos direktyvą 93/76/EEB, 13 straipsnis

2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2009/125/EB ir 2010/30/ES bei kuria panaikinamos direktyvos 2004/8/EB ir 2006/32/EB, 64 ir 65 konstatuojamosios dalys, 9 straipsnio 1 ir 3 dalys, 10 straipsnis

Nurodytos nacionalinės teisės nuostatos

Zakon za energetikata (Energetikos įstatymas) 38a straipsnio 1 dalis, 38b straipsnio 1 dalis, 125 straipsnio 3 dalis, 139 straipsnio 1 dalis, 140 straipsnio

1 dalis, 140a, 141, 142, 150 straipsniai; Papildomų nuostatų 1 straipsnio 1, 16, 27, 37, 38, 39, 50, 57 ir 58 punktai

2007 m. balandžio 6 d. *Naredba za toplonabdyavaneto* (Nutarimas dėl centralizuoto šilumos tiekimo) Nr. 16-334 38 straipsnio 1, 2 ir 3 punktai, 49 straipsnio 1–4 dalys, 51 straipsnio 1 ir 2 dalys, 52 straipsnio 1–8 dalys, 57, 58 straipsniai; Papildomų nuostatų 1 straipsnio 1, 2a, 3, 8, 12, 13a punktai ir Pereinamojo laikotarpio ir baigiamųjų nuostatų 2 ir 3 straipsniai; šio nutarimo 61 straipsnio 1 dalies priedas „Bendraturčiams priklausančiuose daugiabučiuose pastatuose suvartojamo šiluminės energijos kiekio paskirstymo metodika“

Pokazateli za kachestvoto na toplonabdyavaneto (Šiluminės energijos tiekimui taikomi kokybės rodikliai), kuriuos 2004 m. rugsėjo 30 d. nustatė *Darzhavna komisija za energiyno i vodno regulirane* (Valstybinė energetikos ir vandens reguliavimo komisija)

Metodika na Darzhavnata komisija za energiyno i vodno regulirane za opredelyane na dopustimite razmeri na tehnologichnite razhodi na toplinna energia pri prenos na toplinna energia (Valstybinės energetikos ir vandens reguliavimo komisijos technologinių šiluminės energijos perdavimo sąnaudų apskaičiavimo nustatymo metodika)

Glaustas faktinių aplinkybių ir proceso pagrindinėje byloje aprašymas

- 1 Ieškovė teigia, kad ji, kaip energijos tiekimo įmonė, kaip tai suprantama pagal Energetikos įstatymą, turi šiluminės energijos gamybos ir perdavimo į pastatų šilumos punktus šildymo ir karšto vandens tiekimo reikmėms licenciją.
- 2 Atsakovas yra šildomo buto savininkas ir, kaip klientas, privalo pagal ieškovės standartines sąlygas kas mėnesį mokėti už šilumos tiekimą mokėtinas sumas.
- 3 Nuo 2018 m. gegužės 1 d. iki 2020 m. spalio 31 d. ieškovė perdavė 519 BGN vertės šiluminės energijos, už ją nebuvo sumokėta. Dėl vėluojančio mokėjimo nuo 2018 m. liepos 3 d. iki 2021 m. balandžio 5 d. susidarė ir 78,20 BGN dydžio delspinigiai.
- 4 Atsižvelgiant į tai, kad atsakovas nesumokėjo minėtų sumų, ieškovės prašymu buvo išduotas vykdomasis raštas, tačiau atsakovas pateikė prieštaravimą ir tvirtino, kad vykdomasis raštas yra neteisėtas, taigi pagal nacionalinę teisę ieškovė turėjo pareikšti savo reikalavimą šiuo ieškiniu.
- 5 Atsakovas ginčija reikalavimą, įskaitant faktinį šiluminės energijos naudojimą, šilumos suvartojimą, energijos apskaičiavimo ir paskirstymo teisingumą, skaitiklių tinkamumą ir šilumos punkto tinkamumą eksploatuoti, buhalterinių įrašų teisingumą ir reikalaujamų sumų dydį.

- 6 Atsakovo teigimu, formulė, pagal kurią apskaičiuojama šiluminė energija, patenkanti į pastato paskirstymo įrenginį, prieštarauja Sąjungos teisei. Faktiškai bute nagrinėjamu laikotarpiu apskritai nebuvo suvartota šilumos, nes radiatoriai techniškai negalėjo išskirti šilumos, taigi nurodytos sumos nėra mokėtinos.
- 7 Teismo gautoje techninės ekspertizės išvadoje ekspertas visų pirma nustatė, kad:
- šilumos punktas nagrinėjamu laikotarpiu veikė,
 - bendri šilumos punkto šilumos skaitikliai ir jo jutikliai buvo įrengti tinkamai, o skaitiklių skaičius ir įrengimas šilumos punkte atitiko reikalavimus,
 - buvo naudojami patvirtinto tipo, metrologiškai patikrinti ir komerciniam matavimui tinkami šilumos skaitikliai,
 - į šilumos punktą tiekiamos šiluminės energijos kiekis kiekvieno mėnesio pradžioje buvo matuojamas šilumos skaitikliu, kurio rodmenys buvo perduodami pirmąjį mėnesio dieną 0.00 val.,
 - iš perduotų rodmenų buvo išskaičiuojamos technologinės sąnaudos, o skirtumas paskirstomas visiems vartotojams,
 - paskirstymas buvo atliekamas tinkamai, laikantis nustatytos metodikos reikalavimų.
- 8 Vis dėlto ekspertas tam, kad būtų aiškiau, nurodė:
- šilumos punkto būklė buvo bloga, o šilumos tiekėjo nustatytas šilumos punkte tariamai suvartotos šiluminės energijos kiekis negali būti teisingas;
 - nors šilumos punkto šilumos skaitikliai įrengiant buvo užplombuoti, vėliau juos išmontuojant nustatyta, kad plombos nuimtos, o tai yra neleistina, nes leidžia manipuliuoti matavimo prietaisu;
 - kubiniam metrui šildyti tiekėjo nustatytas energijos kiekis fizikiniu požiūriu negali būti teisingas ir yra gerokai per didelis;
 - formulė, kurią tiekėjas naudoja savo skaičiavimams, grindžiama įrenginio galia esant temperatūrai, kuri neatitinka realios temperatūros. Tai reiškia, jog daroma prielaida, kad įrenginys veikia maksimaliu galingumu;
 - priskirtas kiekis šiame konkrečiame nekilnojamojo turto vienetė negali būti suvartotas.
- 9 Ekspertas pažymėjo, kad dėl šio apskaičiavimo metodo taikymo šiluminės energijos nenaudojantys vartotojai galiausiai sumoka dalį sumų, kurias turi sumokėti šiluminę energiją naudojantys vartotojai, nes į jos nenaudojančių vartotojų sąskaitas faktūras įtraukiama dalis skolos už šiluminės energijos sąnaudas šildymui.

10 Šalys eksperto išvadų neginčijo.

Svarbiausi pagrindinės bylos šalių argumentai

11 Atsakovas absoliučiai nesutinka su suvartotos šiluminės energijos nustatymo būdu ir teigia, kad nacionalinės teisės aktai nesuderinami su Sąjungos teisėje įtvirtintu reikalavimu, pagal kurį vartotojai turi mokėti už faktiškai suvartotą energiją.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

12 Pagrindiniai šios bylos klausimai susiję su šilumos suvartojimo nustatymo taikant nacionalinėje teisėje numatytą metodą priimtinumu. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla abejonių dėl keleto veiksnių, į kuriuos atsižvelgiama apskaičiuojant faktinį šilumos suvartojimą.

13 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuomone, šiuo tikslu naudojama formulė yra neaiški ir įpareigoja vartotoją, kuris savo bute nenaudoja šilumos energijos, sumokėti už energijos perdavimą kitiems vartotojams. Į pastato paskirstymo įrenginio perduotos šilumos apskaičiavimo formulę įtraukiami projektavimo sąlygomis nustatyti dydžiai neatsižvelgiant į tai, ar šildymo sistemos iš tikrųjų eksploatuojamos projektavimo sąlygomis ir kokiomis sąlygomis tos sistemos faktiškai eksploatuojamos. Taip pat neatsižvelgta į individualias pastatų charakteristikas ir jų šiluminės ir konstrukcines savybes.

14 Pagal Direktyvos 2012/27 9 straipsnio 3 dalį, jei neįmanoma tiksliai nustatyti suvartotos energijos kiekio, atitinkamais atvejais gali būti nustatomos skaidrios taisyklės, kuriose pateikiamos gairės, kaip paskirstyti sąnaudas už šilumą ir (arba) karštą vandenį:

a) namų ūkiui skirtą karštą vandenį;

b) šilumą, kurią išskiria pastato įrenginiai siekiant apšildyti bendro naudojimo patalpas (jei laiptinėse ir koridoriuose įrengti radiatoriai);

c) butams šildyti.

15 Vis dėlto pagal Bulgarijos teisėje numatytą formulę šilumos energijos nenaudojantys vartotojai privalo sumokėti sumas, kurias turėtų mokėti tie, kas šildymu naudojasi.

16 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas į savo argumentus įtraukia ir eksperto išvadą, kad faktinė galia neatitinka įrengtosios pastato šildymo galios. Nagrinėjamu atveju iš pateikto šildymo įrenginio projekto matyti, kad gamintojas pats nustatė galią remdamasis parametrais (95°C šildymui tiekiamo vandens temperatūra, 70°C grąžinamo vandens temperatūra ir 20°C aplinkos temperatūra), kurių nėra tikrovėje. Taigi šildymo įrenginio galia nėra tokia, kokia buvo

apibrėžta projektavimo sąlygomis, nes šildymo įrenginys iš tikrųjų nėra eksploatuojamas projektavimo sąlygomis.

- 17 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad „nulinių“ radiatorių rodmenys nenuskaitomi. Jei įmontuotas termostatinis vožtuvas, kiekvienas vartotojas, jei nori, gali sustabdyti šilumos tiekimą į šiuos įrenginius. Nėra žinoma ir neįmanoma numatyti, kas ir kada sustabdys šilumos tiekimą į tokius radiatorius, o dėl to gali labai sumažėti faktinė šildymo įrenginio galia.
- 18 Taip pat neaišku, kodėl daroma prielaida, kad bendraturčiams priklausančių daugiabučių pastatų vidutinė temperatūra yra 19°C, o projektavimo sąlygos nustatytos remiantis 20°C. Be to, neatsižvelgta į vamzdinams naudotą medžiagą ir jos šiluminius parametrus.

DARBINIS VERTINIMAS